

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
“ ” 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050706 “Meşəçilik”

Fakultet: “Aqrar və mühəndislik”

Kafedra: “Aqrar elmləri”

Fənnin adı: “ s/f.Bağ və park təsərrüfatı”.(Azərbaycan Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə nəşrinə icazə verilmişdir. 11 sentyabr 2015-ci il. protokol ES № 1/2)

I. Fənn haqında məlumat:

Kodu: IPFS-B09

Tədris ili: IV (2024-2025)

Semestr: V (payız)

Tədris yükü (saat) : Cəmi: 90 saat. Auditoriya saati 30 saat. (15 müh.15 laboratoriya.).

Tədris forması: Qiyabi.

Tədris dili: Azərbaycan.

AKTS üzrə kredit: 9 kredit

Auditoriya:№ 113

Saat: II gün 2 saat (müh.) üst həftə, IV gün 2 saat (sem.) üst həftə

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi:Əliyev Adigözəl Rəsul oğlu

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 14:00

E-mail ünvanı: adigozalaliyev@yandex.ru

Kafedranın ünvanı: Füzuli 170 a

III.Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyatlar:

1.Z.A.İbrahimov. Meşə əkinləri. Şərq-qərb 2015. s.399

2.T.S.Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

3.T.S.Məmmədov və.b. Azərbaycanın dendroflorası. Bakı. Elm. 2011. 310 s.

4.T.S.Məmmədov. Abşeronun ağac və kolları. Bakı. Elm. 2010. 468 s.

5.T.H.Talıbov, Ə.Ş.İbrahimov. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qırmızı Kitabı. Cild II. Naxçıvan: Əcəmi. 2008. 350 s.

6. T.S.Məmmədov. Qazon bəzək memarlığı. Elm 2004. Bakı 39 s.

7.T.S.Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

8.M.Ə. Cəlilov – Dekorativ yaşıllaşdırma

Köməkçi WEB- mənbələr

IV.Prerekvizitlər:Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Proqram tədris planında “Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı” fənni üzrə nəzərdə tutulmuş bütün məsələləri əhatə edir. Fənnin məqsədi tələbələrə meşə sərvətlərini qiymətləndirməyi öyrətmək; taksasiya ölçüləri, ölçü vahidləri, qaydaları və alətləri barədə bilik verməkdir. Tədrisin məqsədi tələbələrə biosferin tərkib hissəsi olan meşələrdən səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədi ilə onların öyrənilməsi, üzə çıxarılması, uçota alınması, meşə sərvətlərinin dinamika və statikada qiymətləndirilməsi metod və üsulları haqqında bilik verməkdir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilə bilər.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli.
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var
- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baladan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 15 saat, seminar – 15 saat. Cəmi 30 saat

No	Mühazirə mövzularının məzmunu	Saat	laboratoriya
1	Mövzu: 1. Bağ və park təsərrüfatı fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri. Plan: 1. Bağ və park təsərrüfatı fənninə giriş və digər elmlərlə əlaqəsi.	2	

	2. Bağ və parkların insan həyatında rolu. 3. Bağ və park bitkilərinin mənşəyi. 4. İynəyarpaqlı bitkilər qrupunun təsnifatı. 5. Qızılgül və bəzək bitkilərinin təsnifatı.		
2	Mövzu: 2. Bağ və parkların salınması üçün tinglərin artırılması qaydaları. Plan: 1. Bağ və park bitkilərinin toxum vasitəsi ilə artırılması. 2. Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması. 3. Ağac və kol bitkilərinin tinglik sahələrində artırılması. 4. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası. 5. Şam fəsiləsi bitkiləri.	2	
3	Mövzu: 3. Bağ və parklarda əkilən sərv fəsiləsinə aid olan ağac və kollar. Plan: 1. Sərv fəsiləsinə aid olan bitkilərin xarakteristikası. 2. Qaraçöhrə fəsiləsindən olan bitkilər. Onlardan istifadə qaydaları. 3. Bəzək bitkilərinin müxtəlif formaları. 4. Bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kollar.	2	
4	Mövzu: 4. Ağac , kol və sarmaşan bitki növlərinin xarakterik xüsusiyyətləri və istifadə istiqaməti. Plan: 1. Ağac və kol bitkilərinin xüsusiyyətləri. 2. Sarmaşan bitkilərin xarakterik xüsusiyyətləri. 3. Ağac və kol bitkilərinin istifadə istiqaməti.	2	
5	Mövzu: 5. Təbii şəraitdə çətin formaları və onun xarakteristikası. Plan: 1. Təbii şəraitdə çətin formaları və onların xarakteristikası. 2. Çətirlərin əsas xarakteristikası. 3. Ablaktirovka (yaxınlaşdırma) calağı. 4. Okulirovka (göz və ya tumurcuq) calağı. 5. Kopulirovka (qələm) calağı.	2	
6	Mövzu: .6 Çətir formalarının qruplaşması. Plan: 1. Təbii çətir formaları.Habibus. 2. Təbii çətir formalarının təsnifatı. 3. . Mərtəbəli , mərtəbəsiz çətir formaları. 4. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri. 5. Sarmaşan qrup güllərin becərilməsi və tətbiq sahələri. 6. Çay hibrit qrup güllərin quruluşu, formaları.	2	
7	Mövzu: 7. Gülçülük təsərrüfatında kol qrup bitkiləri və soğanaqlı bitkilər. Plan: 1. Kol bitkilərinin tarixi, morfoloji təsvir formaları. 2. Soğanaqlı bitkilər. 3. Çətir formalarının yaradılmasında istifadə olunan qəliblər.	2	

	4. Şpaler tipləri: kandelyabr vaza, kubokvari, ikiqatvari və yer tipli formalar üçün qəliblər. 5. Əyri budaqlı palmetlər üçün dayaqqlar.		
8	Mövzu: 8. Budamanın üsulları. Plan: 1. Formaverici, nizamlayıcı, sanitari və cavanlaşdırıcı budama üsullarının təsviri və təhlili. 2. Yüngül, orta və ağır budama dərəcələrinin təsviri və təhlili. 3. Təbii çətir formaları və onların yaradılması prinsipləri. 4. Dayaqqlı süni çətir formalarının tipləri və yaradılması prinsipləri. 5. Quru və yaşıl budamanın aparılması.	1	
	Cəmi:	15	

Labarator məşqələ:

	Mövzular:		
1	Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması.	2	
2	Təbii şəraitdə çətirin formaları və onların xarakteristikası.	2	
3	Calaq formaları.	2	
4	Mərtəbəli, mərtəbəsiz çətir formaları.	2	
5	Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri.	2	
6	Çay hibrit qrup güllərin quruluşu, formaları.	2	
7	Formaverici budama.	2	
8	Quru və yaşıl budamanın aparılması.	1	

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbə bilməlidir:

- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini
- Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
- Yaşıllıqları qorumağı;

Tələbə bacarmalıdır:

- sorğu və məlumat mənbələrindən istifadəni;
- Yaşıllıqları qorumağı;
- yaşıllıqların xüsusiyyətləri və növlərini öyrənməli;
- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini bilməyi.
- Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
- Yaşıllaşdırılacaq ərazinin sxemlərə əsasən qurulmasını;

Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı təliminin mənimsənilməsində tələbə digər ixtisas və qohum fənlər verən bilikləri yiyələnməlidir. Öz növbəsində, yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı biliklərindən yaşıllaşdırma işlərinin aparılmasının öyrənilməsində istifadə etməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Bağ və parkların insan həyatında rolunu bilmək. Bəzək bağçılığında ağac və kollarda çətir formalarının yaradılması. İstifadə olunan qəliblər haqqında və dekorativ ağac və kollarda calaq formaları haqqında bilikləri eyni zamanda bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kolları bilmək lazımdır.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektivium sualları:

1. Bağ və park təsərrüfatı fənninə giriş və digər elmlərlə əlaqəsi.
2. Bağ və parkların insan həyatında rolu.
3. Bağ və park bitkilərinin mənşəyi.
4. İynəyarpaqlı bitkilər qrupunun təsnifatı.
5. Qızılgül və bəzək bitkilərinin təsnifatı.
6. Bağ və park bitkilərinin toxum vasitəsi ilə artırılması.
7. Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması.
8. Ağac və kol bitkilərinin tinglik sahələrində artırılması.
9. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası.
10. Şam fəsiləsi bitkiləri.

XV.Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Bağ və park təsərrüfatı fənninə giriş və digər elmlərlə əlaqəsi.
2. Bağ və parkların insan həyatında rolu.
3. Bağ və park bitkilərinin mənşəyi.
4. İynəyarpaqlı bitkilər qrupunun təsnifatı.
5. Qızılgül və bəzək bitkilərinin təsnifatı.
6. Bağ və park bitkilərinin toxum vasitəsi ilə artırılması.
7. Bağ və park bitkilərinin vegetativ yolla artırılması.
8. Ağac və kol bitkilərinin tinglik sahələrində artırılması.
9. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası.
10. Şam fəsiləsi bitkiləri.
11. Sərv fəsiləsinə aid olan bitkilərin xarakteristikası.
12. Qaraçöhrə fəsiləsindən olan bitkilər.Onlardan istifadə qaydaları.
13. Bəzək bitkilərinin müxtəlif formaları.
14. Bəzək bağçılığında istifadə olunan dekorativ ağac və kollar.
15. Ağac və kol bitkilərinin xüsusiyyətləri.
16. Sarmaşan bitkilərin xarakterik xüsusiyyətləri.
17. Ağac və kol bitkilərinin istifadə istiqaməti.
18. Təbii şəraitdə çətin formaları və onların xarakteristikası.
19. Çətirlərin əsas xarakteristikası.
20. Ablaktirovka (yaxınlaşdırma) calağı.
21. Okulirovka (göz və ya tumurcuq) calağı.
22. Kopulirovka (qələm) calağı.
23. Təbii çətin formaları.Habibus.
24. Təbii çətin formalarının təsnifatı.
25. Mərtəbəli, mərtəbəsiz çətin formaları.
26. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri.
27. Sarmaşan qrup güllərin becərilməsi və tətbiq sahələri.
28. Çay hibrit qrup güllərin quruluşu, formaları.
29. Kol bitkilərinin tarixi, morfoloji təsvir formaları.

30. Soğanaqlı bitkilər.
31. Çətir formalarının yaradılmasında istifadə olunan qəliblər.
32. Şpaler tipləri: kandelyabr vaza, kubokvari formalar üçün qəliblər.
33. İkiqatvari və yer tipli formalar üçün qəliblər.
34. Əyri budaqlı palmetlər üçün dayaqqlar.
35. Formaverici və nizamlayıcı budama üsullarının təsviri və təhlili.
36. Sanitar və cavanlaşdırıcı budama üsullarının təsviri və təhlili.
37. Yüngül, orta və ağır budama dərəcələrinin təsviri və təhlili.
38. Təbii çətir formaları və onların yaradılması prinsipləri.
39. Dayaqqlı süni çətir formalarının tipləri və yaradılması prinsipləri.
40. Quru və yaşıl budamanın aparılması.

“s/f.Bağ və park təssərrüfatı” fənnin sillabusu 050706- “Meşəçilik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“ 27 ” dekabr 2024-cü il, protokol №04)

Fənn müəllimi:

b.m. A.R.Əliyev.

Kafedra müdiri:

dos. İ.C.Kərimov